

Uključite se i vidite razliku!

Forum MNE
FORUM MLADI I NEFORMALNA EDUKACIJA

MODEL VOLONTERSKI VOĐENOG OMLADINSKOG KLUBA -iskustvo i praksa Foruma MNE-

Fondacija Institut za otvoreno društvo
Predstavništvo - Orma Goru

MODEL
VOLONTERSKI VOĐENOG
OMLADINSKOG KLUBA
-iskustvo i praksa Foruma MNE-

Fondacija Institut za otvoreno društvo
Podgorište - Omladina

Podgorica, 2009. godine

Uvodna riječ

Poštovani(e),

Pred Vama se nalazi publikacija koja objedinjuje naša iskustva u procesu razvijanja i vođenja *volonterskih omladinskih klubova*.

U Nacionalnom planu akcije za mlade (NPAM)¹ se navode sljedeći problemi sa kojima se suočava naše društvo: „...nepostojanje višenamjenskih centara za mlade (prvenstveno na lokalnom nivou), nerazvijenu komunikaciju relevantnih državnih struktura/institucija i mladih ljudi u kreiranju i realizaciji aktivnosti...“. Takođe, ovim dokumentom koji, da podsjetimo, predstavlja jedini dokument na nacionalnom nivou koji ima za ciljnu grupu samo mlade ljude, predviđa se podrška otvaranju omladinskih klubova, u dijelu koji se tiče slobodnog vremena mladih ljudi.

Forum MNE je, tokom sedam godina rada u Crnoj Gori, pokretao i vodio omladinske klubove u: Podgorici, Ulcinju, Kotoru, Baru, Rožajama i Beranama, a planira da nastavi realizaciju sličnih programa i projekata. Kako je nerealno očekivati da jedna organizacija može da odgovori na prepoznate potrebe svih mladih ljudi, tako je Forum MNE, vođen svojim iskustvom, ali i EU preporukama, počeo da razvija nekoliko modela kada je u pitanju otvaranje i vođenje omladinskih klubova. Ovo je rađeno sa ciljem da se doprinese primjeni Nacionalnog plana akcije za mlade, ali i razvijanju i primjeni lokalnih planova akcije za mlade, kao dobrim modelima realizacije nacionalne strategije.

Jedan od tih modela, koji je pokazao vidljive rezultate, je i *volonterski vođen omladinski klub*. Imamo zadovoljstvo da Vam predstavimo naše iskustvo iz Ulcinja, Rožaja i Berana i da, ujedno, damo i neke smjernice u slučaju da prepoznate da i Vi želite da budete dio ove inicijative.

Dajemo Vam osvrt na to kako je sve počelo; na to šta mladi ljudi misle o ovim inicijativama; na to kako su, ili nijesu, lokalne zajednice podržale ove inicijative, ali i na aktivnosti koje su ovi mladi ljudi razvili i pokrenuli. Vjerujemo da je ovo dobar model koji može da doprinese strukturiranoj brizi za mlade ljude na lokalnom nivou, istovremeno i njih uključujući u taj proces – čime dolazimo do onoga segmenta u vezi sa politikom za mlade, a to je da mladi ljudi budu i kreatori, a ne samo konzumenti usluga.

¹ Vlada RCG je usvojila Nacionalni plan akcije za mlade u oktobru 2006. godine.

Sadržaj

1. O NAMA.....	3
2. Omladinski rad.....	4
3. Tipovi omladinskog rada prema području rada	7
4. Forum MNE – Omladinski rad i omladinski klubovi	8
5. Šta su volonterski vođeni omladinski klubovi?	9
6. Presjek razvoja volonterski vođenih omladinskih klubova u Ulcinju, Rožajama i Beranama	10
7. Preporuke	21

Ono što karakteriše dugogodišnji rad Foruma MNE, ali što, po našem dubokom uvjerenju, treba da karakteriše rad svih subjekata kojima su ciljna grupa mladi ljudi jeste: dugoročan holistički pristup i uvjerenje da je mlada osoba resurs, kao i rad u skladu sa jasno definisanim polisama o zaštiti djece i mladih.

Nadajući se da će Vam brošura koristiti, ostajemo otvoreni da nas kontaktirate za dodatne informacije i

Srdačno Vas pozdravljam,

Tamara Krivokapić
Izvršna direktorica
Forum MNE

1. O NAMA

Uključi se i vidi razliku!

VIZIJA

Pravedno i miroljubivo društvo čijem razvoju doprinose aktivni mladi građani.

MISIJA

Forum MNE je organizacija koja ostvaruje svoju viziju pružajući podršku razvoju mladih ljudi u svjesne, odgovorne i aktivne pojedince i građane sposobne da prepoznaju, traže i ostvaruju svoja prava i doprinose razvoju miroljubivog i pravednog društva.

Mi razvijamo i sprovodimo: programe **neformalnog obrazovanja**, sa posebnim akcentom na **omladinski rad** u zajednici, **volonterizam**, podstičemo **kreativnost i aktivizam** među mladima, promovišemo **dječija i ljudska prava**, te podržavamo izradu i primjenu **omladinske politike** u saradnji sa svim važnim činiocima u društvu.

Tokom sedam godina sprovođenja omladinskog rada na terenu, Forum MNE je razvio sljedeće strateške pravce:

1. Zagovaranje i lobiranje za bolji položaj mladih.
2. Priznavanje i prepoznavanje neformalnog obrazovanja.
3. Jačanje međunarodne saradnje.

2. Omladinski rad

2.1. Omladinski rad ili rad s mladima?

Na samom početku, vrlo je važno napraviti diferencijaciju i razgraničiti pojmove omladinskog rada od rada sa mladima. Usljed nedovoljnog razumijevanja same tematike često se smatra da su ova dva pojma sinonimi i da nose isto značenje, te da je to samo pitanje terminologije i pitanje različitog usvajanja pojma u zavisnosti od geografskog područja ili pak organizacije i institucije. Iako u pojedinim slučajevima to jeste pitanje terminologije - kao što je primer u R. Hrvatskoj gdje se omladinski rad uistinu naziva rad sa mladima - sa stanovišta omladinskog rada, postoji itekako značajna razlika.

Rad sa mladima predstavlja širi pojam od omladinskog rada. Pojam *rad sa mladima* može biti povezan sa samom ciljnom grupom mladih, te, kao takav, ujedno obuhvata i omladinski rad, ali i školstvo i policiju u okviru odjeljenja za maloljetničku delikvenciju ili, pak, vojsku. Međutim, ukoliko gledamo obratno, to se sve ne može smatrati omladinskim radom. Jedinственost omladinskog rada ne leži u ciljnoj grupi, nego u njegovoj svrsi.

2.2. Šta je omladinski rad?

U studiji „Socio-ekonomski domašaj omladinskog rada u Evropi“, koju je sprovedla Evropska komisija i Savjet Evrope, obuhvatajući 10 zemalja Evrope: Estoniju, Španiju, Njemačku, Irsku, Grčku, Italiju, Holandiju, Norvešku, Rumuniju i Austriju, osnovni cilj je bilo prikupljanje podataka o stanju omladinskog rada u gore navedenim zemljama, kako bi se povećala vidljivost i prepoznatost omladinskog rada.

Kroz istraživanje je uočeno da definicije variraju od zemlje do zemlje, kao i samo polje djelovanja u okviru omladinskog rada. Analizirajući sve definicije i polja djelovanja, Peter Lauritzen je omladinski rad opisao na sljedeći način:

Osnovni cilj omladinskog rada je da pruži mogućnosti mladima da oblikuju svoju budućnost. Omladinski rad je sažeti izraz za aktivnosti socijalne, kulturne, obrazovne i političke prirode koje su namijenjene mladima. Omladinski rad u pojedinim slučajevima uključuje sport i usluge mladima. Omladinski rad primarno pripada vanškolskom obrazovnom sistemu, što uključuje neformalno i informalno obrazovanje. Takođe, jedan od ciljeva omladinskog rada je integracija i inkluzija mladih u društvo. Stoga, omladinski rad uključuje aspekte

obrazovanja, zapošljavanja, pružanje podrške i facilitacija razvoja, stambena pitanja, mobilnost, zdravlje kao i ostale više tradicionalne aspekte poput; učešća, omladinske politike, kulturnih aktivnosti, profesionalno usmjeravanje, slobodno vrijeme i sport. Omladinski rad uvijek teži da dosegne mlade koji žive na margini društva.

2.3. Omladinski rad u Crnoj Gori

Omladinski rad polazi od potreba, problema, prava i interesa mladih ljudi. Obzirom na ovo, omladinski rad Foruma MNE u Crnoj Gori zasnovan je na istraživanjima potreba mladih, realizovanim u saradnji sa organizacijama, institucijama i službama koje mogu pomoći u identifikovanju potreba i problema mladih, kao i u iznalaženju adekvatnih rješenja. Uz ovakav način rada i direktan kontakt sa mladima, ali i sa predstavnicima relevantnih institucija, uočeno je da mladi imaju potrebu za novim sadržajima i pravo na sistematski i organizovani rad stručnih lica sa njima. Forum MNE je, na osnovu iskustva praktičara omladinskog rada u zajednici, tokom sedam godina svoga rada u Crnoj Gori, kreirao sljedeću definiciju omladinskog rada u Crnoj Gori:

Omladinski rad pomaže razvoju mladih ljudi u svjesne, odgovorne i aktivne članove zajednice i radi na stvaranju uslova za ostvarenje njihovih punih potencijala. Takođe, omladinski rad u Crnoj Gori se sprovodi u skladu sa jasno utvrđenim etičkim kodeksom. Pomenuti kodeks podrazumijeva sljedeće – kako moralne, tako i profesionalne – principe:

Moralni principi u omladinskom radu

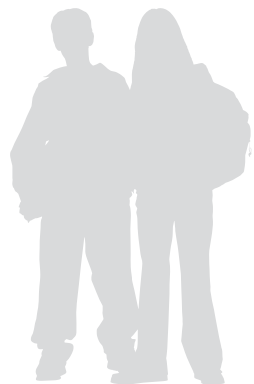
Omladinski(e) radnici(e) imaju obavezu da:

- Tretiraju mlade ljude sa poštovanjem, cijeneći svaku osobu i izbjegavajući bilo kakav oblik negativne diskriminacije.
- Poštuju i promovišu prava mladih da donose svoje odluke i izbore, osim u slučajevima kada je dobrobit ili legitimni interes njih samih, ili nekog drugog, ozbiljno ugrožen.
- Promovišu i osiguraju dobrobit i sigurnost mladih, dozvoljavajući im da uče kroz preuzimanje izazova u obrazovnim aktivnostima.
- Doprinosu promovisanju društvene pravde za mlade ljude, kao i u društvu generalno, putem ohrabivanja poštovanja razlika i različitosti.

Profesionalni principi

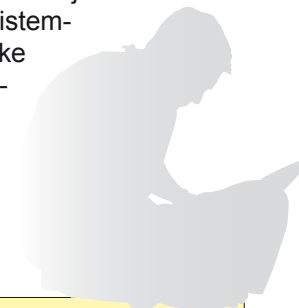
Omladinski(e) radnici(e) imaju obavezu da:

- Prepoznaju granicu između ličnog i profesionalnog života i da budu svjesni potrebe da balansiraju odnos brige i podrške mladima sa odgovarajućom profesionalnom distancom.
- Prepoznaju potrebu da budu odgovorni prema mladima, njihovim roditeljima i starateljima, kolegama, finansijerima, širem društvu i svima ostalima.
- Razvijaju potrebne vještine i kompetencije za ovaj posao.
- Rade sa službama i institucijama gdje su ovi principi razmatrani, procijenjeni i podržani.

3. Tipovi omladinskog rada prema području rada

Sljedeći korak ka razumijevanju omladinskog rada jeste prepoznavanje da imamo različite tipove omladinskog rada i pokušavanje svrstavanja istih u određene kategorije. Jedan od posljednjih pokušaja sistematizacije tipova je napravljen u već pomenutoj studiji Evropske komisije i Savjeta Evrope „Socio-ekonomski domašaj omladinskog rada u Evropi“, u kojoj se naglašavaju sljedeći tipovi/modeli²:

Tipovi omladinskog rada prema području rada:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekstrakurikularno obrazovanje mladih ili omladinski rad baziran na ličnom i socijalnom razvoju. 2. Internacionalni omladinski rad. 3. Otvoreni omladinski rad. 4. Omladinski rad baziran na učešću i vršnjačkom obrazovanju. 5. Prevencija socijalnog isključenja/socijalni omladinski rad. 6. Omladinski rad baziran na slobodnom vremenu (rekreacija). 7. Savjetovanje mladih. 8. Informisanje mladih. 9. Omladinski rad u sportu.
Tipovi omladinskog rada prema metodologiji:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Individualni rad 2. Grupni rad 3. Razvoj zajednice
Tipovi omladinskog rada prema lokalitetu:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klupski omladinski rad (omladinski klubovi ili/i omladinski centri) 2. Rad na ulici (eng. street work) Pod tipom omladinskog rada na ulici imamo još dvije (2) vrste omladinskog rada: <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Izmješteni (eng. detached) omladinski rad 2.2 „Outreach“ omladinski rad (eng. outreach-izaći napolje i dosegnuti)
Tipovi omladinskog rada prema profilu praktičara(ki):	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organski omladinski rad (eng. Organic Youth Work) 2. Omladinski rad koji je baziran na pokretu (eng. Movement Based Youth Work) 3. Profesionalni omladinski rad

² Detaljnije o tipovima, možete naći u dokumentu: Elaborat za priznavanje profesije omladinskog radnika(ce), februar 2008, Forum MNE, Podgorica, strana 7.

4. Forum MNE – Omladinski rad i omladinski klubovi

Kao što se može vidjeti iz samih strateških pravaca, Forum MNE osnažuje mlade ljude da budu akteri promjena u zajednici. Ostvarenje ovoga cilja, između ostaloga, vidimo kroz otvaranje omladinskih klubova kao mjesta gdje mladi ljudi mogu da provode svoje slobodno vrijeme na strukturiran način, ali i da istovremeno razvijaju društvene vještine koje im pomažu da postanu aktivni građani i nosioci promjena.

S tim u vezi, Forum MNE je, tokom sedam godina, otvorio omladinske klubove u: Podgorici, Nikšiću, Kotoru, Ulcinju, Baru, Rožajama i Beranama. Tada, ali i sada, naša ideja je bila da to treba da postanu gradski omladinski klubovi – što je u početku značilo da bi određena opština obezbijedila prostor, a aktivnosti bi se finansirale kroz različite projekte. Vremenom, opština bi preuzela koordinaciju omladinskih klubova, kao i finansiranje istih. Međutim, realnost je pokazala nešto drugo: nakon prestanka izvora finansiranja koji je bio obezbijeđen kroz strane donacije (moramo naglasiti, tokom više godina), Forum MNE je bio primoran da zatvori omladinske klubove u Podgorici, Ulcinju, Nikšiću i Baru. Ovdje je jako važno naglasiti da, i pored velikih napora naših mladih ljudi i zapošljenih, nadležni u pomenutim opštinama nijesu ovo stavili kao jedan od prioriteta, pa shodno tome, Forum MNE nije mogao da obezbijedi prostor za sprovođenje omladinskog rada. U opštini Kotor, kroz saradnju sa opštinom, omladinski klub i dalje funkcioniše. Održivost omladinskih klubova se ogleda u činjenici da postoji prostor za aktivnosti, ali i profesionalni(a) omladinski(a) radnik(ca) koji sprovodi, zajedno sa volonterima(kama), aktivnosti omladinskog rada.

Kako smo vidjeli u dijelu koji se tiče kategorisanja omladinskog rada u odnosu na različite kriterijume, nedostatak prostora ne mora nužno da znači i nedostatak aktivnosti omladinskog rada. Ovo samo znači da se omladinski rad sprovodi na drugim mjestima – školama, na ulici i u drugim institucijama.

Međutim, mi smo uvjereni da ne treba prekinuti rad na otvaranju omladinskih klubova – pogotovo jer smo imali mogućnost da vidimo kakve rezultate rad u omladinskim klubovima daje. Takođe, otvaranje omladinskih klubova je podržano i dokumentom *Nacionalni plan akcije za mlade*, u kojem se ovo predviđa u polju slobodnog vremena mladih.

Kako smo zaključili da sam Forum MNE ne može da odgovori na sve potrebe svih mladih ljudi u Crnoj Gori, kao i da nema ni finansijske ni materijalne kapacitete da to uradi, morali smo da pronađemo drugačije načine rješavanja problema nepostojanja omladinskih klubova.

Budući da mi programe baziramo na potrebama i idejama mladih ljudi, upravo od njih je i došla ideja, ali i realizacija iste, kada su u pitanju omladinski klubovi – tj, u ovom slučaju, volonterski vođeni omladinski klubovi. Ovakve klubove, mladi ljudi i Forum MNE su vodili i vode u Ulcinju, Beranama i Rožajama.

5. Šta su volonterski vođeni omladinski klubovi?

Obzirom da, kako smo i pomenuli, ne postoji svjesnost kod većine predstavnika crnogorskih opština o važnosti omladinskih klubova kao jednog od metoda prevencije rizičnih ponašanja kod mladih ljudi, Forum MNE i mladi ljudi su došli na ideju otvaranja *volonterski vođenih omladinskih klubova*. Ovo, u najkraćem, znači da su mladi ljudi ti koji pokreću otvaranje omladinskog kluba i zajedno sa svojim vršnjacima razvijaju i sprovode aktivnosti omladinskog rada. Podršku tokom ovoga procesa, najviše u dijelu izgradnje kapaciteta mladih ljudi, ali i pružanju podrške u njihovom individualnom razvoju, pružaju nevladine organizacije.

Tokom 2008. i 2009. godine, Forum MNE je podržao mlade ljude u Ulcinju, Beranama i Rožajama i zajedno sa njima pokrenuo aktivnosti volonterski vođenih omladinskih klubova. Ideja je bila da ih podržimo da prepoznaju i ostvare svoja prava, pri tom dajući im potrebna znanja i vještine za rad na terenu.

Ovom prilikom ćemo Vam predstaviti naše iskustvo iz ove tri opštine, uz uvjerenje da će biti korisno i da će omogućiti i drugima da na strukturiran i odgovoran način podržavaju ideje mladih ljudi, čineći ih aktivnim građanima svojih zajednica, ali i društva u cjelini.

5.1. Vidovi podrške mladim ljudima

Podrška koju smo pružili tokom rada sa volonterima(kama) u Ulcinju, Rožajama i Beranama podrazumijevala je:

- Formiranje odbora mladih – grupe volontera(ki) koji su zaduženi za koordinisanje aktivnosti omladinskog kluba
- Sprovođenje obuka za odbor mladih za realizaciju aktivnosti omladinskog rada.
- Održavanje sastanaka podrške i supervizije sa ovim mladim ljudima
- Održavanje redovnih sastanaka odbora mladih;
- Kontakte sa donatorima i predstavnicima lokalne samouprave – zajedno sa mladim ljudima, naravno.
- Logističku podršku tokom realizaciji događaja i aktivnosti.

Zahvaljujući motivaciji i želji mladih ljudi, uz koordinaciju zapošljenih u Forumu MNE, projekti su dali i još uvijek daju vidljive rezultate u pomenutim opštinama i istovremeno doprinose sprovođenju Nacionalnog plana akcije za mlade (NPAM), ali i lokalnih planova akcije za mlade (LPAM)

6. Presjek razvoja volonterski vođenih omladinskih klubova u Ulcinju, Rožajama i Beranama

6.1. Ulcinj

Da bi dali kratak osvrt na to kako je funkcionisao omladinski klub u Ulcinju dok je bilo mogućnosti da se finansira uz podršku međunarodnih donatora, ali i osvrt na nespornost zajednice da, nakon prestanka sredstava, dalje podržava omladinski klub, prenosimo saopštenje koje smo, zajedno sa mladim ljudima, zvanično poslali svim zainteresovanim stranama i medijima u januaru 2008. godine, kada je omladinski klub zvanično prestao da radi.

-U Ulcinju je do 31. januara 2008. godine aktivno radio omladinski klub-

“Nakon pet godina rada kancelarije i omladinskog kluba Foruma MNE u Ulcinju, koji je finansirala švedska Vlada preko državne agencije za međunarodnu pomoć i saradnju (SIDA) i uz podršku Foruma Syd-a, od januara 2008. lokalna zajednica nije prepoznala svoj interes u pružanju podrške funkcionisanju ovog gradskog omladinskog kluba.

(...) Da bi se stvorili potrebni kapaciteti za realizaciju plana, u omladinskom klubu u Ulcinju se vršila i obuka odraslih za rad sa mladima kroz organizovanje univerzitetskog kursa »Liderstvo i razvojni rad sa mladima u zajednici«. 54 polaznika(ce) su upisali ovaj kurs u Ulcinju i sproveli praktični rad sa 280 djece i mladih kroz 90 časovne programe.

Omladinski klub u Ulcinju, u mjesnoj zajednici Nova Mahala, otvoren je septembra 2002. od strane Foruma MNE. Klub je samo tokom prethodne godine imao 2907 posjeta mladih ljudi uzrasta 12-25 godina. Što se tiče metoda i načina rada, omladinski rad u klubu se sprovodio kroz edukativne i kreativne radionice, događaje za mlade na otvorenom, dugoročni razvojni rad sa grupama mladih, treninge, ljetnje kampove i otvorene večeri. U proteklom periodu, klub je, nakon istraživanja potreba mladih u Ulcinju, razvio programe koji se tiču učešća mladih u životu društva, ljudskih prava, kulture, obrazovanja i zapošljavanja mladih, jer su te oblasti prepoznate kao ključne od strane mladih konsul-

tovanih u istraživanju. Članovi kluba su, uz podršku omladinskih radnika(ca) i volontera(ki), organizovali i javne događaje i kampanje od interesa za mlade i samu zajednicu. U tim događajima (razni sportski turniri, premijera filma “New Litz”, potraga za blagom na temu multikulturalizma, igre bez granica, modna revija u selu Krute kod Ulcinja, grafit protiv brze vožnje, kampanja protiv pušenja među adolescentima, RinFest – festival mladih, izložbe fotografija i likovnih radova o Ulcinju i mladima, i druge) učestvovalo je preko 1050 mladih ljudi (...)

U klubu je funkcionisao i *omladinski fond*, program koji je vođen od strane mladih ljudi iz Ulcinja i Bara i koji radi sa ciljem da drugim mladim ljudima omogući prikupljanje novčanih sredstava za sprovođenje svojih ideja. Omladinski fond Ulicnj-Bar je pružao priliku mladim ljudima da sami kreiraju i sprovode projekte u njihovim lokalnim zajednicama. Na ovaj način, mladi su u mogućnosti da sami utiču na pozitivne promjene u zajednici. Funkcija *omladinskog fonda* nije bila samo da dodjeljuje novac projektima mladih – on je, takođe, podržavao i osposobljavao mlade ljude da kroz ovaj proces doprinose razvoju zajednice kao i razvoju svojih sposobnosti. Tokom protekle dvije godine, Odbor omladinskog fonda je odobrio za finansiranje ukupno 16 projekata mladih, 13 u Ulcinju i 3 u Baru. U okviru kluba funkcionisale su: dramska i plesna grupa, kurs albanskog jezika, kurs italijanskog jezika, filmske večeri, sportske večeri, radionice izrade suvenira, radionice filma, društveno-edukativne aktivnosti, mreža volontera i projekat „Nauči da učiš”.

Od oktobra 2007. do februara 2008., u okviru projekta “Omladinski klub Ulcinju!”, uz podršku BCIF-a, sproveden je projekat pronalaženja prostora za omladinski klub koji je uključivao osnaživanje 12-oro mladih ljudi koji su razgovarali sa predsjednicima odborničkih klubova opštinskog parlamenta i organizovali okrugli sto na kojem su učestvovali predstavnici lokalne zajednice opštine Ulcinj (opštine Ulcinj, MUP-a, O.Š. “Maršal Tito”, O.Š. “Boško Strugar”, privatnog vrtića i NVO sektora), volonteri i aktivisti Foruma MNE. U svim razgovorima dobijeno je samo usmeno razumijevanje problema, ali se do konkretnog i konačnog rješenja, tj. do obezbjeđivanja prostora za omladinski klub, nije došlo. Takođe, održan je i sastanak sa predsjednikom opštine Ulcinj i, po dogovoru, prosljeđen zahtjev o podršci omladinskom klubu. Kako odgovora nije bilo ni nakon više nedjelja, Forum MNE je obavijestio javnost o prestanku rada kluba (...)

Na kraju, obeshrabrujuća je činjenica da mladi nijesu na listi prioriteta u svojoj zajednici i da, čak i kada aktivno traže ispunjenje svojih prava, ona i dalje mogu biti ignorisana. Ova se činjenica ogleda ne samo u nedostatku odgovora od strane opštine Ulcinj, već i u činjenici da je u oktobru 2006. usvojen Nacionalni plan akcije za mlade, a da njegova koordinisana implementacija još nije

započela. Imajući u vidu zaključak sa okruglog stola koji kaže: "Očekujemo da će naponi Foruma MNE da nastavi strukturirane programe za razvoj mladih i zajednice u kojoj žive naići na potvrdu i podršku relevantnih subjekata u Ulcinju te da će se, kroz udruženu akciju, postići odgovor na potrebe mladih i njihov razvoj u aktivne i odgovorne članove zajednice koji doprinose njenom razvoju." Pozivamo sve odgovorne strane u ovoj, ali i u drugim opštinama, da prioritizuju mlade kroz strukturiran, sveobuhvatan i koordinisan pristup. "

Ovo saopštenje je, vjerujemo, dalo jasnu sliku o aktivnostima omladinskog kluba u Ulcinju, rezultatima istih, ali i odnosu opštine prema ovoj ciljnoj grupi. Opština Ulcinj ostaje jedna od mnogih opština koje nijesu razvile i usvojile Lokalni plan akcije za mlade.

Ipak, ono što zadivljuje je volja mladih ljudi da nastave dalje i da sprovedu aktivnosti bez obzira na sve prepreke i time, još jednom, pokažu opštini da mogu da doprinesu. Takođe, da bi se ovo realizovalo, morala je da postoji i volja donatora, koja ni ovoga puta nije izostala.

Tokom 2009. godine, ovaj rad je nastavila već osnažena grupa mladih ljudi koji su, i nakon zatvaranja omladinskog kluba, funkcionisali kao *Odbor mladih Foruma MNE u Ulcinju*.

Evo njihove vizit karte:

☺dbor mladih Foruma MNE u Ulcinju

„Mi smo tim mladih osoba kojima je glavni cilj da nešto promijene... Na bolje, naravno. Trudimo se da pokažemo vršnjacima u našem gradu da nije teško zabaviti se, družiti se i kreativno provoditi svoje slobodno vrijeme, samo treba imati volje, biti uporan i istrajan... To i jeste bilo presudno za ostvarivanje svih naših dosadašnjih projekata..."

Sve je počelo još prije dvije godine, kada smo bili dio tada velikog tima „Forum SYD“. Imali smo svoju prostoriju i bili smo grupa mladih koja je željela nešto novo da nauči, i upozna nove ljudi. Tada smo bili grupa koja se zvala „Ogledalo budućnosti“. Pomagali smo u realizaciji mnogih projekata, u kojima su učestvovali mladi iz Ulcinja (igre bez granica, ljetnji kampovi, predstava u Domu Kulture, potraga za blagom, karaoke večer, planinarenje, crtanje grafita povodom 8. marta).

Međutim, tada još uvijek nijesmo sve sami radili – sa nama su radili profesionalni omladnski radnici.

Sada se sve promijenilo i sada mi osmišljavamo projekte! Već neko vrijeme nemamo prostoriju u kojoj bi mogli da se okupljamo i nastavimo sa radom. Ali to nas nije zaustavilo i mi radimo punom parom! ☺ Od tima „Ogledalo budućnosti“ nastao je „Odbor mladih“ Foruma MNE Ulcinj!“

Podršku *odboru mladih* je pružala omladinska radnica koju je zapošljavao Forum MNE, jer je trebalo mladim ljudima pomoći pri organizaciji redovnih sastanaka planiranja za sprovođenje pojedinih aktivnosti. Takođe, Forum MNE radi dugoročno sa mladim ljudima i koristi u svom radu sva iskustva za učenje. S tim u vezi, sa mladim ljudima su organizovani redovni sastanci podrške i supervizije koji su omogućili da se mladi ljudi razvijaju lično i profesionalno i da, učeći iz svojih iskustava, konstantno unapređuju svoj rad. Bitno je naglasiti da je dinamika ovih sastanaka jednom nedjeljno i da mladi ljudi u međuvremenu realizuju aktivnosti u skladu sa operativnim planom. Ovo je bila prilika da se mladi ljudi dodatno osnaže i da im se dâ veća odgovornost. Sve aktivnosti koje su mladi ljudi organizovali promovisale su demokratske vrijednosti i potencijal mladih ljudi, a svaka je imala i svoju određenu poruku.

Ovakvom dinamikom, *odbor mladih* je uspješno realizovao projekat pod nazivom „**Probudimo naš grad**“, u sklopu kojeg je organizovan veći broj aktivnosti za mlade.

Probudimo naš grad!

„Činjenica je da se ulcinjska omladina žali kako nema gdje da provodi slobodno vrijeme, pa zato većinu njih uvijek možete naći na Pristanu, a kada nijesu tamo, kući su i dopisuju se na facebook-u. Zato smo mi odlučili da „Probudimo naš grad“ i pružimo našim vršnjacima malo zabave!

... I čini nam se da smo uspjeli!!!

Organizovali smo:

- **Turnir u fudbalu i turnir u odbojci– 25.04. 2009.**

Cilj ovih događaja bio je promovisanje rodne ravnopravnosti u našem gradu, što je postignuto muško-ženskim timovima. Takmičili su se timovi, od kojih su neki odnijeli pobjedu po broju postignutih golova, a neki zbog discipline, timskog duha i poštovanja rodne ravnopravnosti.

- **Nauči da učiš - časovi engleskog i matematike za osnovce.**

Ova aktivnost je omogućila osnovcima da dodatno uče, ali u atmosferi koja je podrazumijevala podršku i nekažnjavanje ako nešto nije tačno. Ova aktivnost je kod mladih ljudi davala najviše rezultata kada je u pitanju razvijanje samopouzdanja, komunikacijskih vještina, ali i dodatnih znanja iz ovih oblasti.

- **Debatu „Mladi i saobraćaj“ i „Volonterizam u Ulcinju“ - njihova uloga u saobraćaju i stav prema brzom vožnji**

Cilj je bio da se mladi podstaknu da razmišljaju o aktuelnim dešavanjima u svojoj zajednici, ali i na nacionalnom nivou i da sa svojim vršnjacima podijele mišljenja i iskustva. Prva je trebalo da ih navede da razmišljaju o ulozi svojih vršnjaka u saobraćaju, kao i njih samih, a druga o tome kako bi grad bio ljepši i veseliji da imamo više volontera.

Sve ove aktivnosti su se sprovodile tokom jedanaest mjeseci. Ono što je naša preporuka svima vama koji želite da pokrenete slične inicijative je: vjerujte da mladi ljudi mogu da organizuju sami dosta aktivnosti i vjerujte da će to da urade odgovorno. Takođe, kako se i mladi ljudi nalaze u osjetljivom razvojnom periodu, treba da im se pruža podrška – kroz, već pomenute, sastanke planiranja i individualne i grupne sastanke podrške i supervizije. Ovo je možda i najjača preporuka Foruma MNE, jer jedino dugoročan i analitičan rad sa mladima ih osnažuje i daje im potrebna znanja i vještine. Stoga, ne zanemarite da aktivnosti nijesu dovoljne same po sebi, treba da slijedi i učenje nakon njih.

1.2. Berane

Odbor mladih Berana (OMB) je konstituisan kao neformalno udruženje građana 3. avgusta 2008. u Brezni u Pivi, na inicijativu mladih Berana i Foruma MNE koji je koordinisao proces osnivanja i izrade akcionog plana.

Forum MNE, koordinator izrade Lokalnog plana akcije za mlade u Beranama (LPAM), koji je lokalni parlament usvojio u

decembru 2007, koordinisao je sada i procesom formiranja OMB-a. Reagujući na potrebe mladih da se što prije započne sa sprovođenjem gradske politike za mlade koja uspostavlja osnovne smjernice omladinske politike na lokalnom nivou, Forum MNE je, prvo javnim konkursom, pozvao sve zainteresovane da se prijave za potencijalno članstvo u Odboru, a potom izvršio odabir na osnovu pristiglih prijava i za njih organizovao trodnevnu radionicu u etno selu Montenegro u Brezni u Pivi. Tom prilikom je konstituisan OMB, urađen akcioni plan za period od godinu dana, a članovi Odbora upoznati sa aktuelnim znanjima vezanim za aktivizam mladih kao i omladinsku politiku u Crnoj Gori i Evropskoj uniji.

OMB broji 12 članova i ima svog predsjednika, Denisa Pačariza, kao i šestočlano koordinaciono upravljačko tijelo u kome se nalaze: Jovana Lutovac, Stefanija Pantović, Katarina Lutovac, Aleksa Knežević, Nikoleta Golubović i Irena Dobrilović. Članovi OMB-a su: Zlatka Emeršić, Marija Zečević, Nataša Filipović, Suzana Došljak i Ivana Osmajlić.

OMB bi kao članove trebalo da ima omladinske organizacije sa područja opštine, savjete učenika srednjih škola i sl. OMB za sada kao članove ima samo grupu od 12 pojedinaca – budućnost pretpostavlja da će se civilno društvo u Beranama razvijati tj. da će se povećavati broj omladinskih organizacija različitih profila i interesa. OMB je sada formiran kao neformalno udruženje građana, ali je za očekivati da će vremenom dobiti status nevladine organizacije, tj. pravnog lica – razlog za to se nalazi u potrebi da OMB ima svoj žiro račun kao i da može samostalno pokretati različite projekte.

Osnovni ciljevi i zadaci OMB su:

- procjena potreba i interesa mladih i osmišljavanje i realizacija programa omladinske politike grada;
- animiranje mladih za omladinski rad, aktivnosti i djelatnosti;
- učešće u raspravama koje se tiču mladih;
- planiranje, razvoj i primjena omladinske politike grada;
- zastupanje interesa i prava omladine;
- informisanost mladih;
- koordinacija i realizacija omladinskih programa od opštinskog ili gradskog interesa;
- regionalna omladinska saradnja i dr.

Osnovne aktivnosti OMB su:

- zagovaranje interesa mladih Berana prema lokalnim vlastima (prioriteti, zahtjevi prema lokalnoj samoupravi, pokretanje projekata, iniciranje ideja...)

- kreiranje i praćenje sprovođenja Gradske politike za mlade, dokumenta koji je SO Berane usvojila u decembru 2007. (učestće na svim događajima vezanim za ovu oblast – javne rasprave, sjednice SO, saradnja sa upravnim odborima javnih institucija u lokalnoj zajednici (biblioteka, kulturni centar, biro rada, škole, Centar za socijalni rad, Dom zdravlja, Gradska bolnica), saradnja sa međunarodnim i domaćim organizacijama i fondacijama.
- realizacija konkretnih projekata za mlade (animiranje mladih, formiranje Centra za mlade, Kancelarije za prevenciju rizičnih ponašanja...)

Dosadašnje aktivnosti:

Akcija/projekat	Rezultat/iskustvo
Zajednička inicijativa sa Forumom MNE oko osnivanja OMB-a, avgust 2008.	Osnovan OMB, urađen akcioni plan razvoja za period od godinu dana i Statut
Zajednička inicijativa sa Forumom MNE oko dobijanja prostora za <i>gradski omladinski klub</i> .	Ustupljen prostor od oko 30m2 u prizemlju zgrade Polimskog muzeja u strogom centru Berana, za gradski omladinski klub. Forum MNE je opremio prostor, a doprinijeće radu OMB-a u periodu mart-septembar 2009. na taj način što će za zainteresovane organizovati obuku za omladinske lidere. Klub će zvanično početi da radi od marta 2009.
Osnivanje i izdavanje prvog broja omladinskog lista „ZVEK VIŠE“, zvaničnog glasila OMB-a (u pripremi je II broj). List je nastao kao rezultat saradnje sa volonterom sa kanadskog univerziteta, Goranom Dokičem i volonterske razmjene kojoj je posredovao Forum MNE.	Upoznavanje sa dobrobitima volonterizma, podrška zajednice u svim segmentima projekta, odštampan i promovisan I broj lista uz dobar odziv i reakcije čitalaca

Mi smo od početka, kao što je to bio slučaj i u Ulcinju, pružali podršku osnivanju i funkcionisanju *odbora*. Ovo se pokazalo kao korisno, jer je za početak ovakve inicijative važno da mladi ljudi imaju podršku da bi bili osnaženi da samostalnije rade, a mi smo nastavili da i kasnije pružamo podršku u dijelu osiguranja kvaliteta omladinskog rada.

Kada je u pitanju trenutno stanje na lokalnom nivou, u lokalnoj zajednici tek uspostavljamo kontakte sa civilnim sektorom – najavljena je saradnja sa fondacijom *Dječji osmjeh* koja realizuje omladinsku emisiju na radiju Berane – *Žuta minuta*.

Počela je i saradnja sa opštinom Berane koja je ustupila prostor za gradski omladinski klub (postoji memorandum o sporazumijevanju – treća strana je Forum MNE koji će osigurati kvalitet budućeg omladinskog rada sa mladima). Opština ne finansira rad OMB-a, već postoji dogovor da OMB sam pronalazi sredstva kod različitih donatora. Uslijediće kontakti sa lokalnim institucijama i organizacijama – početna saradnja je ostvarena sa Centrom za kulturu Berane.

Problem usporenog uspostavljanja omladinske politike u Beranama postao je vidljiv u avgustu 2008. kada je OMB i osnovan kao neformalna grupa građana čiji je osnovni cilj da prati i pomaže sprovođenje LPAM-a. Tada je prepoznato da, osim mladih, koje smo do tada smatrali jedinim mogućim pokretačima ovog procesa, moramo pokrenuti i njihove roditelje, sve institucije i organizacije koje rade sa mladima i za mlade i, na kraju, lokalnu samoupravu koja bi trebalo da pronađe načine da pomogne cijeli proces.

Činilo se nevjerojatnim da iako su u LPAM-u prepoznate potrebe mladih Berana, one potom uvažene i na osnovu njih donešen plan aktivnosti kojim bi se prioritetne potrebe i problemi mladih riješili i konačno taj dokument i usvojen u beranskoj skupštini od strane odbornika - i nakon godinu dana, LPAM nije počeo da se sprovodi. Bez početnih sredstava i neophodnog prostora za rad, nije se moglo mnogo uraditi, osim da se polako lobira da se stvari promijene što se i dogodilo.

Ključna motivacija je bilo otvaranje gradskog omladinskog kluba (u procesu prepoznavanja potreba mladih Berana, LPAM je definisao postojanje Centra za mlade kao najprioritetniju potrebu mladih u ovom gradu) koji je dat na korišćenje u novembru 2008 – prostor je ustupila opština Berane, a klub je opremljen od strane Forum MNE. No, nakon toga je ponovo uslijedila pauza koja je u velikoj mjeri suzbila aktivistički duh: zbog neizmirenih obaveza prethodnog korisnika, omladinski klub još uvijek ne radi. Tokom sljedećeg perioda ćemo vidjeti da li će se situacija promijeniti. Ostaje još samo da se obezbijede početna finansijska sredstva kako bi i mogli da realizujemo neke aktivnosti u klubu.

A šta nam kažu članovi OMB?

„Smatramo da se mladi Berana, nakon što su sa odobravanjem prihvatili informaciju o donošenju gradske politike za mlade (LPAM-a), a potom vidjeli da se u periodu od čak godinu dana nije ništa uradilo, osjećaju kao i mi prije nego smo započeli ovu borbu za prava mladih: sumnjaju da potrebe mladih uopšte mogu biti uvažene. Skoro svaki mladi čovjek u Beranama misli da se ništa u gradu ne može promijeniti čime ne čini dobro ni sebi niti drugima – u

takvim uslovima se ne može stvoriti pozitivna i optimistička energija potrebna za kvalitetan život. Smatramo, takođe, da takvo stanje treba što prije promijeniti i tako učiniti dobro lokalnoj zajednici.

OMB, naravno, više nema dilema da se treba boriti za prava mladih u Beranama – iako je dugo trajalo, ostvarile su se sve naše želje na kojima smo radili pa čak i ona najveća, da Berane dobije svoj *gradski omladinski klub* (imamo obećanje predsjednika opštine da će se u budućem sportskom centru koji je u izgradnji, naći prostora i za Centar za mlade: pored kluba, on bi imao i druge sadržaje namijenjene mladima i bio bi sjedište svih organizacija, klubova i udruženja koji rade sa mladima i za mlade).

Želimo da u budućnosti promoviramo značaj LPAM-a, predstavimo putem radionica šta sadrži svaka od devet oblasti (obrazovanje, zapošljavanje, zdravlje, učešće mladih u životu društva, ljudska prava, kultura, slobodno vrijeme, informisanje i mobilnost, porodica), i generalno, kakve dobrobiti mladi mogu imati ukoliko su upoznati sa sadržajem LPAM-a.

Posebno želimo da promoviramo *gradski omladinski klub* u kome treba da se dešavaju samo one aktivnosti koje su rezultat potreba njenih korisnika: privučemo nove članove i buduće aktiviste, pokrenemo nove projekte i tako učinimo život mladih u Beranama kvalitetnijim. Jer, pokazalo se da ukoliko se poznaju LPAM i mehanizmi učešća mladih (građana), može se uticati na bilo koju oblast koja se tiče života mladih u našem gradu.

OMB Berane vidi nekoliko ciljnih grupa krajnjih korisnika aktivnosti:

1. mladi generalno (preko 25% ukupnog broja građana Berana, uzrasta 15-29 god).
2. roditelji mladih
3. mladi sa invaliditetom i hendikepom (OSI/OSH)
4. lokalne zainteresovane strane – institucije i organizacije koje rade sa mladima i za mlade, kao i lokalna samouprava, direktno odgovorna za sprovođenje LPAM-a: biroa rada, srednjih škola, doma zdravlja i gradske bolnice, centra za socijalni rad, centra za kulturu, opštine Berane (imeno-vana službenica za pitanja mladih) kao i onih NVO koje rade unutar oblasti kulture, informisanja i mobilnosti, ljudskih prava.

Misija odbora jeste podizanje svijesti mladih, ali i svih građana Berana, o neophodnosti aktivnog učešća mladih u stvarima koje ih se direktno tiču – kako zbog definisanja politika koje idu u tom pravcu, tako i zbog sprovođenja istih.

Svijest o tome da zajedno mogu doprinositi svom kvalitetnijem životu u zajednici može i treba motivaciono da djeluje na svakog pojedinca, kao i zajednicu u cjelini. Mladi, kao najvažnija ciljna grupa, mogu imati posebne benefite jer znanje i svijest o moći zajednice i udruživanja iz korijena mogu promijeniti dotadašnje loše stavove ili iskustva i pomoći im da sa većom vjerom grade demokratiju u društvu u kom žive.

Promocija LPAM-a, kao konkretnog pokazatelja odnosa grada prema svojim mladim građanima, mnogo može da doprinese većem angažmanu svih koji na tom polju rade, kao i boljem položaju mladih u Beranama. Promocija *gradskog omladinskog kluba*, kao mjesta koje može da podrži sve inicijative mladih Berana, takođe je od suštinskog značaja za aktivizam mladih ubuduće.

6.3. Rožaje

Kako je sve počelo...

Nakon povratka sa kampa prošle godine (2008) u Danilovgradu, grupa rožajskih djevojaka i mladića je na najbolji mogući način iskoristila iskustva i usmjerila motivaciju i energiju stečenu na kampu. Naime, odmah nakon povratka, uslijedio je razgovor sa direktorom JU Gimnazije „30.septembar“ koji je odobrio sprovođenje aktivnosti u školi

i obezbijedio prostor za sprovođenje omladinskog rada. Ubrzo zatim uslijedio je i razgovor predstavnika Foruma MNE sa direktorom škole koji su došli do zaključka da će se realizacijom ove ideje postići obostrana korist. To se potvrdilo potpisivanjem ugovora važećeg za narednih godinu dana. U volonterskom klubu formiran je sedmočlani odbor na čelu sa predsjednikom Seadom Šahmanom.

Nekoliko značajnih događaja obilježili su 2008. godinu u kojoj su Rožajci pokazali da imaju potencijala za razvijanje omladinskog rada na tom lokalitetu. Otvaranje kluba proteklo je u prijatnoj i energičnoj atmosferi kada su omladinu u Rožajama posjetili i dali potpuni oslonac njihovi vršnjaci iz Podgorice, Nikšića, Kotora, Tivta i Ulcinja. Puni utisaka, rastali su se nakon dva dana nezaboravnog druženja koje je označilo početak rada kluba i odbora mladih u gradu pod Hajlom.

Značajno za pomenuti jeste to što je tokom prvih mjesec dana rada kluba bilo oko 10 članova. Kada danas pogledamo godinu za nama, sa sigurnošću možemo reći da je klub i odbor mladih uspio u svojoj misiji jer sada broji blizu 50 članova. Dakle, zainteresovanost iz dana u dan raste. Aktivnosti i sastanke su uglavnom vodili sami volonteri(ke) sve do marta 2009. godine kada 10 mladih ljudi iz naše opštine odlazi na obuku za omladinske aktiviste(kinje). Dakle, 10 volontera(ki) i oko 40 mladih ljudi trenutno vodi brigu o klubu. Nakon isteka ugovora potpisnog između Foruma MNE i JU Gimnazije „30. septembar“, uslijedili su novi pregovori o produžetku ugovora. Nova članica potpisnica je i sam odbor mladih Rožaja.

Odbor mladih u Rožajama nastavlja da radi, uz podršku Foruma MNE.

7. Preporuke

- I ako ne postoji želja opština da otvore omladinske klubove (pored činjenice da su se neke od njih na to obavezale usvajanjem LPAM-a), ne treba prestati sa sprovođenjem aktivnosti omladinskog rada – a jedan model je osnivanje *volonterski vođenih omladinskih klubova*.
- U opštini ili MZ gdje se pokreću ovakvi klubovi, preporuka je da se formira *odbor mladih* koji bi koordinisao volonterski vođen omladinski klub.
- Odboru mladih treba pružiti početnu obuku – koja će uključivati izgradnju tima, strateško i operativno planiranje.
- Nakon ovoga, naše iskustvo je pokazalo da je potrebno pružiti podršku i dalje i to na sljedeći način: jedan redovni sastanak svake druge nedjelje sa odborom kako bi se evaluirao prethodni period i planirale aktivnosti za sljedeći. Ovo se radi sa ciljem da se osigura kvalitet rada.
- Svake druge nedjelje je potrebno napraviti plan sastanaka podrške i supervizije mladim ljudima. Cilj ovih sastanaka je da mladi ljudi dobiju mogućnost da razmišljaju o svojim učenjima i da se profesionalno i lično razvijaju.
- Odboru treba pružiti podršku prilikom prikupljanja sredstava – komunikacija sa lokalnom samoupravom i drugim donatorima.
- Pored ovoga, treba, zajedno sa njima, planirati sastanke sa lokalnom samoupravom i ostalim zainteresovanim stranama, kako bi se zagovaralo za bolji položaj mladih.

Forum MNE Vam, naravno, stoji na raspolaganju ako odlučite da pokrenete sličnu inicijativu.

PUBLIKACIJA

„MODEL VOLONTERSKI VOĐENOG OMLADINSKOG KLUBA“
-iskustvo i praksa Foruma MNE-

Izdavač:

Forum mladi i neformalna edukacija

Za izdavača:

Tamara Krivokapić

Autori:

Kristina Četković

Tamara Krivokapić

Grafički dizajn:

Marko Mihailović, M Studio, Podgorica

Tiraž:

150 primjeraka

Podgorica, 2009. godine

Projekat je podržala Fondacija Institut za otvoreno društvo – predstavništvo Crna Gora

Stavovi i mišljenja izneseni u tekstu su stavovi autora i ne moraju se obavezno poklapati sa stavovima i mišljenjima Fondacije Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora.

Forum MNE
FORUM MLADI I NEFORMALNA EDUKACIJA

Fondacija Institut za otvoreno društvo
Predstavništvo - Crna Gora